

Hidden blade

Kakushi ken oni no tsume, Yoji Yamada (2004)

La figura del perdedor trasplantada al Japó de finals del XIX en la persona d'un samurai que veu la fi de la seva classe i tan sols li queden els seus principis.

Un home tranquil

D'alguna manera, Munezo, el samurai protagonista de *Hidden blade*, em recorda aquell "home tranquil" interpretat per John Wayne a *The quiet man* (1952) o els personatges de Gregory Peck a *Horizonstes de grandezza* (1958) o *Matar a un ruiseñor* (1962); homes segurs d'ells mateixos arrelats a les seves conviccions però conscients que en la seva època comença un declivi irreversible

El *jidai-geki* és el gènere de les pel·lícules de samurais, com els western és el gènere dels pistolers. Malauradament, ha tingut poca distribució al nostre país però al Japó té una importància clau en el cinema i la seva màxima difusió en l'anime.

Qui més, qui menys, pot citar *Els set samurais* de Kurosawa i els més experts poden conèixer *El hombre del carrito* (1958) de Hiroshi Inagaki o les obres de Kenzo Mizoguchi, fins arribar al *Gohatto* (1999) de Nagisa Oshima o la transgressora *Zatoichi* (2003) de Takeshi Kitano. En canvi, Yoji Yamada

és un director que rarament hem pogut veure en les nostres pantalles, ja siguin grans o petites.

Amb més de quaranta anys de producció cinematogràfica ininterrompuda, tot i que, al seu país, és molt conegut per les seves sagues i, en especial, per *Tora san*, que va esdevenir sèrie de culte – fet que va originar una mena de consternació popular quan el 1997 va morir el seu protagonista Akumi Sei – al nostre país, no el vam descobrir fins el 2004 gràcies a Notromo – distribuïdora sense la qual alguns patiríem moltes privacions cinèfiles- amb l'excel·lent *El ocaso del samurai*, que forma un díptic de mirada penetrant, gairebé etnogràfica, sobre el món dels samurais.

Yoji Yamada, com el seus samurais, és un home tranquil. Als seus setanta-sis anys, segueix fidel a la línia narrativa més clàssica del cinema japonès, molt propera al *Barbarroja* (*Akaije*) 1965 de Kurosawa o a la

ja esmentada *Hombre del carrito* d'Inagaki.

Un món en extinció

Alguns arguments són universals i, per tant, es poden conjugar en diferents espais, temps i gèneres cinematogràfics.

El guepard (1963) de Luchino Visconti és un clar exemple sobre el pas del temps, destructor de l'antic ordre que ja no es podrà recuperar i en el díptic de Yoji Yamada sobre els samurais es narra el mateix enyor anticipat d'una època i d'uns personatges cridats a l'extinció. Amb aquestes dues obres, el director es constitueix com un dels artífexs de la recuperació del gènere del *jidai-geki* o pel·lícules ambientades en l'època dels samurais, amb un clar interès per a la recuperació històrica.

Hidden blade ens situa a finals del segle XIX; una època de canvis històrics profunds en la societat japonesa. La pel·lícula

ens situa just abans que la societat tradicional organitzada entorn del *shogun*, senyor feudal que exercia la tirania i donava els seus privilegis als samurais, comenci el seu declivi. Es qüestionen les tradicions més arcaiques i es respiren aires crítics envers l'exercici tirà del poder.

Hidden blade, espasa oculta, capaç de matar sense arribar a ser percebut, és una metàfora de les històries, també ocultes, que arrossega Munezo Katagiri, el nostre heroi, i que la seva dignitat i posició social no li permeten exterioritzar fàcilment perquè es deu al seu codi d'honor o *bushido* que li marca el recte procedir.

Yamada, com el seu personatge, no recorre a la grandiloqüència ni als cops d'efecte i, en tot moment, fa de la sobrietat virtut sense renunciar a moments com el duel entre el protagonista i el seu millor amic que es converteix en una seqüència de *chambara* en estat pur, capturada des d'una perspectiva gairebé ritual i mística que condensa el millor art de l'espasa. Al mateix temps, és capaç de capturar moments d'una sensibilitat extrema quan planteja les escenes d'amor contingut entre Kie i Katagiri en què la complicitat que es fa palesa constitueix el nucli del missatge.

El cinema de Yamada és com la cerimònia del te; no vol presses i reclama els cinc sentits per extreure'n totes les seves aromes, els seus sabors i la seva essència.

Fitxa tècnica

Tècnics

Director: Yoji Yamada
Productor: Takeo Hisamatsu, Hiroshi Fukasawa, Ichiro Yamamoto
Guió: Yoji Yamada, Yoshitaka Asama basat en la novel·la de Shuhei Fujisawa
Muntatge: Iwao Isahii
Fotografia: Mutsuo Nagamuma
Vestuari: Kazuko Kurosawa
Música: Isao Tomita
Nationalitat: Japonesa
Durada: 132 minuts

Actors

Masatoshi Nagase: Munezo Katagiri
Takako Matsu: Kie
Idetaka Yoshioka: Samon Shimada
Frances McDormand: Abby
Dan Hedaya: Julian Marty

Filmografia

2007
Kaabee (postproducció)
2006
Love on honor
2004
The hidden blade
2002
El ocaso del samurai
2000
Gakko IV
1998
Gakko III
1996
Gakko II
1995
Tora-san 48 the final
1991
Musuko
1968
Baka Marudashi